

**ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО»
В КОНТЕКСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
029 «ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА», 081 «ПРАВО»
ТА 293 «МІЖНАРОДНЕ ПРАВО»**

Сучасна вища освіта в процесі реформування та розширення можливостей студентів щодо вільного обрання вибіркового дисциплін стає більш ефективним джерелом більш вузькоспеціалізованої підготовки майбутніх фахівців. Студенти спеціальностей 081 «Право» [1] та 293 «Міжнародне право» [2] приділяють значну увагу вивченню вітчизняного кримінального права (порівняльного кримінального права для юристів-міжнародників), кримінології та криміналістики, проте в цих курсах недостатньо повно розкриваються особливості криміналістичного дослідження документів та електронних записів, саме тому, вивчення студентами-юристами вибіркової дисципліни «Криміналістичне документознавство» надасть якісні знання та навички для працевлаштування за фахом на посади нотаріуса, експерта прокуратури або за іншими правничими професіями, що передбачають перевірку юридичної сили документованої інформації як у традиційній паперовій, так і електронній формах. Для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» [3] володіння знаннями з навчальної дисципліни «Криміналістичне документознавство» [4] є запорукою професійної придатності у разі працевлаштування у відділ кадрів або службу діловодства. Навчальна дисципліна «Криміналістичне документознавство» забезпечена базовим підручником «Криміналістичне документознавство» (2007) [5], що опублікований видавцем та оформлювачем А.В. Паливода під загальною редакцією видатного практика-криміналіста, полковника, професора Валерія Васильовича Бірюкова. Практичний посібник прорецензований тодішнім начальником ДНДЕКЦ МВС України Іваном Прокоповичем Красюком (нині Голова Президії Організації ветеранів Центрального апарату МВС України). Для вивчення англо-американських теоретичних підходів до застосування методів та технік перевірки справжності документів студенти спеціальності 293 «Міжнародне право» мають змогу ознайомитись з четвертим виданням книги «Scientific Examination of Documents Methods and Techniques» (2018) [6]. Важливим джерелом для практичної підготовки студентів в межах курсу є офіційний сайт Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Експертної служби МВС України [7], на якому представлені детальні відомості про такі види криміналістичних досліджень документованої інформації: почеркознавча та лінгвістична (дослідження почерку і підписів); технічна експертиза документів (дослідження реквізитів документів; дослідження матеріалів документів; дослідження друкарських форм та інших засобів виготовлення документів; дослідження ідентифікаційних номерів та рельєфних знаків; фототехнічна, портретна та голографічних зображень (дослідження фотозображень та технічних засобів їх виготовлення); відео-, звукозапису (технічне дослідження матеріалів та засобів відео-, звукозапису; дослідження диктора за фізичними параметрами усного мовлення, акустичних сигналів та середовищ; лінгвістичне дослідження усного мовлення; комп'ютерно-технічна (дослідження комп'ютерної техніки та програмних продуктів); економічна (дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності; дослідження документів про економічну діяльність підприємств і організацій; дослідження документів фінансово-кредитних операцій); експертиза у сфері інтелектуальної власності; літературних і художніх творів (дослідження, пов'язані з літературними, художніми творами, та інші; дослідження, пов'язані з комп'ютерними програмами і компіляціями даних (базами даних); фонограм, відеограм, програм (передач) організацій мовлення; дослідження, пов'язані з виконаннями, фонограмами, відеограмами, програмами (передачами) організацій мовлення; винаходів і корисних моделей (дослідження, пов'язані із винаходами і корисними моделями); мистецтвознавча (мистецтвознавчі дослідження).

Курс тісно пов'язаний із такими дисциплінами, як документознавство, діловодство, архівознавство, комп'ютерні технології в діловодстві, кримінальне право, криміналістика, кримінологія, міжнародна інформація.

Зміст дисципліни пов'язаний з вивченням: методологічних основ, поняття, предмету, системи та завдань криміналістичного документознавства; документи в кримінальних справах; криміналістичних правил поводження з документами-речовими доказами; історичних передумов виникнення та розвиток криміналістичного документознавства; криміналістичного дослідження рукописів; писемного мовлення; авторознавчої експертизи; криміналістичного дослідження рукописних текстів; почерку та його загальних ознак; особливостей виконання рукописних текстів у незвичних умовах; підготовки матеріалів для судово-почеркознавчої експертизи; основи методики ідентифікаційної почеркознавчої експертизи; техніко-криміналістичного дослідження документів; техніко-криміналістичного дослідження бланків документів;

техніко-криміналістичного дослідження документів зі зміненим первісним змістом і деякими складниками; техніко-криміналістичного дослідження печаток, штампів та їхніх відбитків; техніко-криміналістичного дослідження підписів; техніко-криміналістичного дослідження документів з метою відновлення змісту їхніх реквізитів і текстів; техніко-криміналістичного дослідження текстів, виконаних з використанням друкарських машинок, сучасних знакодруквальних приладів і копіювальних апаратів; основних елементів захисту паперових грошей; ознак підроблених грошей і порад щодо їх виявлення особам, які не мають спеціальної підготовки; пластикових платіжних засобів; техніко-криміналістичного дослідження пластикових карток; сучасних способів друку; поліграфічного друку; сучасних способів друку, що використовуються в засобах «малої поліграфії»; особливостей одержання інформації про програмне забезпечення та друкувальний прилад під час попереднього дослідження документів, підготовлених з використанням комп'ютерної техніки; особливостей виявлення машинозчитуваних документів, програмного забезпечення й інших джерел криміналістично значущої інформації; правил узагальнення інформації, отриманої під час виявлення й дослідженні документів.

Питання щодо виявлення й використання в розслідуванні інформації, носіями якої є документи, неодноразово привертала увагу вчених-криміналістів та практиків [5]. Стрімкий розвиток сучасних інформаційних технологій, постійне вдосконалення старих і поява нових за фізичною природою носіїв інформації, а також принципово нових способів її відображення ставлять перед наукою криміналістикою нові завдання. Сьогодні вже не викликає сумніву думка, що досконалою може бути лише та ланка діяльності, яка має потужне теоретичне підґрунтя, що базується на системному підході та найсучасніших наукових досягненнях. Саме надати таке підґрунтя, поєднати в єдину систему все розмаїття документів, які часто є носіями криміналістично значущої інформації в різноманітних кримінальних справах, і розглянути особливості їх дослідження є головною метою вибіркової дисципліни.

Отже, ознайомлення з навчальною дисципліною «Криміналістичне документознавство» дає змогу дійти висновку, що вона є важливою складовою у формуванні й удосконаленні системного бачення криміналістичних засобів і методів криміналістичного дослідження документованої інформації студентами МДУ.

Література

1. Освітньо-професійна програма спеціальності 081 «Право» першого (бакалаврського) рівня / М. Шелухін, С. Барегамян, А. Надежденко; Маріупольський державний університет. – Маріуполь, 2019. – 49 с.
2. Освітньо-професійна програма спеціальності 293 «Міжнародне право» першого (бакалаврського) рівня / М. Шелухін, С. Барегамян; Маріупольський державний університет. – Маріуполь, 2019. – 53 с.
3. Освітньо-професійна програма спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» першого (бакалаврського) рівня / Г. Батичко, О. Кригіна, В. Кудлай, О. Манякіна; Маріупольський державний університет. – Маріуполь, 2019. – 41 с.
4. Кудлай В.О. Криміналістичне документознавство : робоча програма навч. дисц. для студентів сп-тей 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», 081 «Право», 293 «Міжнародне право» / В.О. Кудлай ; Маріупольський державний університет. – Маріуполь, 2019. – 14 с.
5. Криміналістичне документознавство : практ. посіб. / В. В. Бірюков [и др.] ; заг. ред. В.В. Бірюков. – К. : Видавець Паливода А.В., 2007. - 332 с.
6. Ellen D. Scientific Examination of Documents Methods and Techniques / David Ellen, Stephen Day, Christopher Davies. – 4th Edition. – London : CRC Press, 2018. – 267 p.
7. Види досліджень [Електронний ресурс] / Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр Експертної служби МВС України: офіційний сайт. – Режим доступу : <https://dndekc.mvs.gov.ua/види-досліджень>.

УДК 339.1(045)

Манякіна О. С.

к. і. н., доцент кафедри культурології та інформаційної діяльності

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

В умовах стрімких змін соціально-економічного життя, науково-технічного й культурного середовища, відбувається стрімкий розвиток технологій та інтенсивне впровадження інновацій, посилюють значення таких комунікативних, культурно-дозвіллевих заходів, як виставки або ярмарки. І хоча ряд вітчизняних та зарубіжних дослідників, розглядають виставкову діяльність як специфічний вид економічно-господарської діяльності, проте варто відзначити її багатофункціональність. Виставкові заходи, на сьогодні, стали надсучасним засобом для налагодження і вдосконалення міжрегіональних, міжнародних й міжкультурних зв'язків, розповсюдження й популяризації нових технологій, продуктів та послуг.